

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2020/21:SfU11

Förlängd ersättning till riskgrupper

Sammanfattning

Ett enigt utskott föreslår med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör att ersättning i form av viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärappenning samt viss tillfällig föräldrapenning ska kunna utges t.o.m. den 31 mars 2021. Ersättning till riskgrupper bör således kunna utges för ytterligare högst 90 dagar, och med totalt 274 dagar under perioden den 1 juli 2020–31 mars 2021. Utskottet anser att det är ytterst viktigt att det inte uppstår ett glapp i utbetalningen av ersättning till riskgrupper mellan två ersättningsperioder.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår tre motionsyrkanden om en utvidgad rätt till ersättningar till riskgrupper samt att någon bortre tidsgräns för rätten till förebyggande sjukpenning inte ska bestämmas förrän pandemin är över.

I betänkandet finns två reservationer (SD, V) och ett särskilt yttrande (SD)

Behandlade förslag

Utskottet lägger på eget initiativ fram ett förslag till tillkännagivande.

Tre yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Förlängd ersättning till riskgrupper	5
Reservationer	8
1. Utvidgning av rätten till ersättning, punkt 2 (SD)	8
2. Utvidgning av rätten till ersättning, punkt 2 (V).....	8
Särskilt yttrande	10
Förlängd ersättning till riskgrupper, punkt 1 (SD).....	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förlängd ersättning till riskgrupper

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör att ersättning i form av viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärrpenning samt viss tillfällig föräldrapenning ska kunna utges t.o.m. den 31 mars 2021 och tillkännager detta för regeringen.

2. Utvidgning av rätten till ersättning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 och

2020/21:1833 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Stockholm den 26 november 2020

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M), Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Katarina Brännström (M), Linda Lindberg (SD), Teresa Carvalho (S), Solveig Zander (C), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Julia Kronlid (SD), Emilia Töyrä (S), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Bengt Eliasson (L), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Mats Berglund (MP), Arin Karapet (M) och Ida Gabrielsson (V).

Redogörelse för ärendet

Enligt 9 kap. 16 § första stycket riksdagsordningen får ett utskott väcka förslag hos riksdagen i ett ämne som hör till dess beredningsområde (utskottsinitiativ). Med stöd av denna initiativrätt lägger socialförsäkringsutskottet fram ett förslag till tillkännagivande om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör att ersättning i form av viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärrpenning samt viss tillfällig föräldrapenning ska kunna utges t.o.m. den 31 mars 2021.

Utskottet beslutade den 5 november 2020 att med anledning av två förslag till utskottsinitiativ, ett från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och ett från Vänsterpartiet, påbörja beredningen av ett förslag till utskottsinitiativ.

Utskottet behandlar även tre motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21 om ersättning till riskgrupper.

En redovisning av de behandlade yrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Förlängd ersättning till riskgrupper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör att ersättning i form av viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärappenning samt viss tillfällig föräldrapenning ska kunna utges t.o.m. den 31 mars 2021. Ersättning till riskgrupper bör således kunna utges för ytterligare högst 90 dagar, och med totalt 274 dagar under perioden den 1 juli 2020–31 mars 2021.

Riksdagen avstyrker tre motionsyrkanden om bl.a. en utvidgad rätt till ersättning till riskgrupper och att någon bortre tidsgräns för rätten till förebyggande sjukpenning inte ska bestämmas förrän pandemin är över.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (V) samt det särskilda yttrandet (SD).

Bakgrund

För att skydda de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp om de smittas av covid-19 anvisade riksdagen medel för viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärappenning och viss tillfällig föräldrapenning med en ersättningsberättigad tid på högst 90 dagar (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:366).

I förordning (2020:582) om viss sjukpenning i förebyggande syfte och viss smittbärappenning med anledning av sjukdomen covid-19 beslutade regeringen om rätt till viss sjukpenning i förebyggande syfte och smittbärappenning till riskgrupper. Bestämmelserna om ersättning gällde ursprungligen högst 90 dagar under perioden den 1 juli–30 september 2020. I förordningen (2020:244) om viss tillfällig föräldrapenning med anledning av sjukdomen covid-19 beslutade regeringen om rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av ett barn som varit allvarligt sjukt med högst 90 dagar per förälder under perioden den 1 juli–30 september 2020. Den 24 september 2020 förlängde regeringen de båda förordningarnas giltighetstid fram t.o.m. den 31 december 2020.

Regeringen har i proposition 2020/21:46 Extra ändringsbudget för 2020 – Förlängd rätt till ersättning till riskgrupper återkommit med förslag om att öka anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. inom utgiftsområde 10 med 160 miljoner kronor. Enligt vad som anges i propositionen bedöms kostnaderna för smittbärappenning och tillfällig föräldrapenning öka ytterst marginellt och något förslag om att utöka anslagen 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård inom utgiftsområde 9 och 1:2 Föräldraförsäkring inom utgiftsområde 12

lämnas därför inte. I propositionen anges att regeringen avser att utöka antalet ersättningsberättigade dagar inom de tillfälliga förmånerna viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärrapenning och viss tillfällig föräldrapenning till 184 och förlänga förordningarnas giltighetstid så att ersättning kan lämnas t.o.m. den 31 december 2020. Riksdagen biföll propositionen den 11 november 2020 (bet. 2020/21:FiU36, rskr. 2020/21:42)

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:1833 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att förlänga rätten till förebyggande sjukpenning till riskgrupper. Motionärerna anser att någon bortre tidsgräns för rätten till förebyggande sjukpenning inte ska bestämmas förrän pandemin är över. Motionärerna anför dessutom att regeringen i sina riktlinjer till Försäkringskassan bör förtydliga att även den som tillhör en riskgrupp och som sedan tidigare är utförsäkrad bör ha rätt till förebyggande sjukpenning. I yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om tillfällig föräldrapenning för föräldrar till barn i riskgrupp. De anser att även barn som tillhör en riskgrupp men som inte kan betecknas som allvarligt sjuka ska omfattas av den tillfälliga föräldrapenningen och att ersättningen ska ligga på samma nivå som den tillfälliga föräldrapenningen för vård av sjukt barn.

I kommittémotion 2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag om att utvidga rätten till ersättning för den som lever med någon som tillhör en riskgrupp eller har barn som tillhör en riskgrupp. Motionärerna anser att bestämmelserna om rätt till smittbärrapenning är för snäva då de endast omfattar personer som tar hand om någon i en riskgrupp på deltid. Detsamma gäller bestämmelserna tillfällig föräldrapenning som endast gäller barn som nyligen varit allvarligt sjuka. I motionen anføres vidare att personer som tillhör en riskgrupp bör kunna få förebyggande sjukpenning så länge pandemin pågår.

Utskottets ställningstagande

Redan tidigt under pandemin stod det klart att vissa grupper löpte betydligt större risk att bli svårt sjuka och även avlida till följd av covid-19. Äldre och personer med vissa sjukdomstillstånd definierades därför som riskgrupper.

Utskottet anser att det är beklagligt att personer i riskgrupp i vissa fall har blivit utan ersättning. Det är djupt olyckligt och skapar otrygghet hos de personer som tillhör en riskgrupp och som arbetar i yrken där det inte går att arbeta hemifrån. Det är enligt utskottets mening ytterst angeläget att en sådan situation inte återigen uppstår.

Smittspridningen av covid-19 ökar nu i majoriteten av Sveriges regioner och den senaste tiden har det fattats beslut om skärpta allmänna råd för flera

regioner. Det är därför inte rimligt att en förlängning av rätten till förebyggande sjukpenning till riskgrupper enbart ska gälla fram till december månads utgång.

Utskottet kan konstatera att regeringen i ett pressmeddelande den 5 november 2020 anger att den bedömer att möjligheten till ersättning till riskgrupper bör förlängas t.o.m. den 31 mars 2021. Enligt utskottets mening är det emellertid ytterst viktigt att personer i riskgrupp inte återigen hamnar i kläm och behöver vänta på utbetalningen av ersättning. För att undvika att det uppstår ett glapp i utbetalningen av ersättning mellan den period som slutar den 31 december 2020 och den period som börjar den 1 januari 2021 anser utskottet att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör att viss förebyggande sjukpenning, viss smittbärappenning och viss tillfällig föräldrapenning kan utges under ytterligare tre månader, dvs. t.o.m. den 31 mars 2021. Ersättning till riskgrupper bör således kunna utges för ytterligare högst 90 dagar, och med totalt 274 dagar under perioden den 1 juli 2020–31 mars 2021. Utskottet utgår från att regeringen genomför de förordningsändringar som krävs.

Med anledning av förslagen till utskottsinitiativ föreslår utskottet att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör att ersättning i form av viss sjukpenning i förebyggande syfte, viss smittbärappenning samt viss tillfällig föräldrapenning ska kunna utges t.o.m. den 31 mars 2021. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Utskottet anser inte att riksdagen nu bör göra ett tillkännagivande till regeringen om rätt till ersättning till riskgrupper efter den 31 mars 2021 eller om att på andra sätt utvidga rätten till ersättning till riskgrupperna. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2020/21:1833 (SD) yrkandena 2 och 3 och 2020/21:1306 (V) yrkande 2.

Reservationer

1. Utvidgning av rätten till ersättning, punkt 2 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Julia Kronlid (SD) och Jonas Andersson i Skellefteå (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1833 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 och 2020/21:1833 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 2.

Ett allvarligt sjukt barn kan sjukanmälas från skolan och undantas skolplikten och föräldrarna kan ansöka om tillfällig föräldrapenning. Det finns dock barn som tillhör riskgrupper eller har föräldrar i riskgrupp. Om föräldrarna håller dessa barn hemma riskerar de att få ekonomiska problem. Även barn som tillhör en riskgrupp, men som inte kan betecknas som allvarligt sjuka, bör därför omfattas av viss tillfällig föräldrapenning och ersättningen bör ligga på samma nivå som den tillfälliga föräldrapenningen för vård av sjukt barn.

2. Utvidgning av rätten till ersättning, punkt 2 (V)

av Ida Gabrielsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motion

2020/21:1833 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag om att utvidga rätten till ersättning för den som lever med någon som tillhör en riskgrupp eller har barn som tillhör en riskgrupp. Bestämmelserna om rätt till smittbärrpenning är för snäva då endast den som på deltid tar hand om någon i en riskgrupp omfattas. Detsamma gäller bestämmelserna om viss tillfällig föräldrapenning som endast gäller barn som nyligen varit allvarligt sjuka. Personer som tillhör en riskgrupp bör även kunna få förebyggande sjukpenning så länge pandemin pågår.

Särskilt yttrande

Förlängd ersättning till riskgrupper, punkt 1 (SD)

Linda Lindberg (SD), Julia Kronlid (SD) och Jonas Andersson i Skellefteå (SD) anför:

Vi står bakom utskottets förslag om att förlänga ersättningen till riskgrupper t.o.m. den 31 mars 2021, men anser därutöver att någon bortre tidsgräns inte borde sättas förrän pandemin är över.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:1306 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att utvidga rätten till ersättning för den som lever med någon som tillhör en riskgrupp eller har barn som tillhör en riskgrupp och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1833 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga rätten till förebyggande sjukpenning för riskgrupper och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillfällig föräldrapenning för föräldrar till barn i riskgrupp och tillkännager detta för regeringen.